

СУЧАСНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

УДК 343.211

Дмитро Юрійович КОНДРАТОВ,
кандидат юридичних наук, доцент
(Харківська обласна військова адміністрація)

Костянтин Євгенович ШЕВЕЛЕВ,
кандидат юридичних наук
(Харківський національний університет
внутрішніх справ)

ЗАГАЛЬНООСВІТНЄ ТА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСОБИ ВИПРАВЛЕННЯ І РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Постановка проблеми. виправлення і ресоціалізація засудженого розглядаються як процеси позитивних змін, які відбуваються в його особистості та створюють готовність до самокерованої правослухняної поведінки, а також повернення засудженого до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві, тобто успішної реінтеграції у суспільство після звільнення та позбавлення кримінального світогляду. Відповідно до ч. 3 ст. 6 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК України) одним із основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених, поряд зі встановленим порядком виконання та відбування покарання (режимом), пробацією, суспільно корисною працею,

соціально-виховною роботою та громадським впливом, є загальноосвітнє та професійно-технічне навчання¹.

Треба зазначити, що право засуджених на освіту посідає важливе місце в системі їх прав, оскільки воно забезпечує всебічний розвиток особистості як найвищої соціальної цінності суспільства. Так, відповідно до положень ч. 1 ст. 107 КВК України засуджені, які відбувають покарання у виді позбавлення волі, мають право одержувати освіту відповідно до законодавства про освіту, крім того, згідно з ч. 1 ст. 125 КВК України у колоніях відповідно до законів України «Про освіту» і «Про загальну середню освіту» для засуджених забезпечується доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти².

Таким чином, виконуючи завдання з виправлення і ресоціалізації засуджених, як загальноосвітнє, так і професійно-технічне навчання одночасно вирішують і загальні завдання, які стоять перед всією системою освіти. Зокрема, воно задовольняє потреби виробництва установ виконання покарань у кваліфікованих робітниках, сприяє підвищенню ефективності праці та поліпшенню якості продукції, що виробляється на підприємствах колоній, уможливорює отримання народним господарством після звільнення засуджених з установ виконання покарань необхідних кадрів, підготовлених в системі профтехосвіти, які вже мають певний виробничий досвід.

Необхідно зазначити, що проблематика загальноосвітнього та професійно-технічного навчання осіб, засуджених до позбавлення волі, виступала предметом дослідження багатьох вітчизняних вчених, зокрема О. М. Бандурки, Є. Ю. Бараша, І. Г. Богатирьова, О. І. Богатирьової, В. В. Василевича, М. М. Гуренко, С. Ф. Денисова, Т. А. Денисової, О. М. Джузи, О. Г. Колба, Р. М. Підвисоцького, А. Х. Степанюка, І. С. Яковець та багатьох інших. Натомість, як показує практика роботи установ виконання покарань, на сучасному етапі реформування пенітенціарної системи даний напрям дослідження залишається вельми актуальним і в умовах сьогодення.

Метою статті виступає розгляд загальноосвітнього та професійно-технічного навчання у якості засобів виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи питання загальноосвітнього та професійно-технічного навчання осіб, засуджених до позбавлення волі, треба пам'ятати, що всебічний та гармонійний розвиток особистості неможливий без навчання, яке виступає гарантією реалізації засудженим свого права на працю, на свободу літературної, художньої та наукової творчості. Крім того, значення загальноосвітнього та професійно-технічного навчання полягає також у тому, що надаючи можливість засудженим безкоштовно навчатися за рахунок держави та набувати певних професій, заохочуючи при цьому їх бажання до навчання, держава тим самим

¹ Кримінально-виконавчий кодекс України: закон України від 11.07.2003 № 1129-IV. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15> (дата звернення: 11.10.2022).

² Там само.

виявляє турботу про майбутнє засуджених, що свідчить, у свою чергу, про гуманізм кримінально-виконавчої політики нашої держави.

Яка ж роль приділяється освіті засуджених в умовах реформування системи виконання покарань, і яке її місце в системі основних засобів виправлення і ресоціалізації, передбачених ст. 6 КВК України?

Зауважимо на тому, що проблема отримання освіти засудженими у пенітенціарній системі України посідає особливе місце. Це обумовлено наступними чинниками. Так, по-перше, освітня діяльність здійснює позитивний вплив на засуджених, сприяє розвитку їх моральних якостей, розширює поле їх колективної діяльності та спілкування. По-друге, успіхи в навчанні підвищують соціальний престиж засуджених, зміцнюють їх положення в колективі, сприяють самоствердженню суспільно корисними засобами і способами. По-третє, засуджені не просто здобувають нові знання, а збагачують досвід колективної діяльності, вступають у нові взаємовідносини з оточуючою їх дійсністю. Таким чином, освітній процес посідає значне місце у виправленні та ресоціалізації засуджених.

Історія розвитку пенітенціарної системи підтверджує величезне значення освіти засуджених у місцях позбавлення волі. Виховання засуджених через навчання – ідея прогресивних педагогів минулого. Згодом вона одержала розвиток у працях К. Д. Ушинського, А. С. Макаренка і В. О. Сухомлинського. Ця ідея стала однією з провідних концепцій пенітенціарної педагогіки: навчання засуджених – найважливіший засіб їхнього морального відновлення, стимулювання подальшого розвитку.

Так, зокрема, А. С. Макаренко зазначав, що отримання освіти, будучи могутнім виховним засобом, формує систему знань, розвиває особистість та її моральну свідомість, яка визначає поведінку засудженого¹.

На наш погляд, провідна роль освіти полягає у тому, що коли засуджені до позбавлення волі задіяні в освітньому процесі, це, насамперед, відволікає їх від даремного, безглузкого проведення часу, а також допомагає у переосмисленні своїх життєвих позицій. У зв'язку з цим можна стверджувати, що підвищення культурного рівня засуджених у процесі навчання сприяє деякою мірою позитивній зміні їхньої особистості. Саме за допомогою освіти формується світогляд громадян, їх ціннісні орієнтації, розуміння та сприйняття існуючих у суспільстві норм поведінки, культурних цінностей і традицій. З цього приводу деякі науковці стверджують, що між низьким культурним рівнем особистості і злочинністю, за різними кримінологічними дослідженнями, існує певний зв'язок².

Крім того, велике значення освіти засуджених полягає у полегшенні адаптації останніх до умов життя на волі, оскільки освітня діяльність позитивно впливає на формування системи життєвих цінностей та поведінки засуджених. Серед них спостерігається підвищення дисципліни,

¹ Макаренко А. С. Сочинения в семи томах. Том пятый. Москва : Издательство Академии педагогических наук, 1958. С. 62.

² Гель А., Клименко Н. Деякі аспекти дослідження особи засудженого до позбавлення волі. *Право України*. 2001. № 7. С. 77.

відповідальності за свої вчинки. Усе більше робиться для того, щоб засуджені не тільки вийшли освіченими на волю, але й змогли стати повноцінними членами суспільства, застосувавши отримані в період відбування покарання навички й уміння. Таким чином, освіта, взаємодіючи з іншими засобами впливу, здатна здійснити на засуджених інтенсивний вплив, що сприяє досягненню мети покарання. Зокрема, під час освітніх занять адміністрації колонії легше контролювати дії засуджених, що є дуже важливим заходом для зміцнення режиму. У цьому аспекті освіту можна розглядати як засіб, що сприяє досягненню такої мети кримінального покарання як запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень (ч. 2 ст. 50 Кримінального кодексу України).

Проте, на превеликий жаль, практика боротьби зі злочинністю показує, що саме по собі виконання покарання у виді позбавлення волі, навіть за наявності досконалої його організації, ще не вирішує проблеми попередження рецидиву злочинів з боку засуджених. В даному випадку важливо закріпити результати виправного впливу, спробувати переорієнтувати погляди засудженого, усунути об'єктивні умови, що сприяють поверненню раніше засуджених осіб на злочинний шлях.

Таким чином, освітня діяльність посідає значне місце у виправленні засуджених. Вона впливає на них, сприяє розвитку моральних якостей, розширює поле їхньої колективної діяльності і спілкування. Успіхи в освітній діяльності підвищують соціальний престиж засуджених, зміцнюють їхнє положення в колективі, сприяють самоствердженню суспільно корисними засобами й способами. У процесі навчання засуджені вступають у взаємодію не тільки з певною сукупністю фактів, відомостей у вигляді теорій, законів, правил тощо, але й організатором цього процесу – учителем, а також з іншими засудженими. У процесі цієї взаємодії встановлюються емоційні та психологічні контакти, що є джерелом формування колективних взаємин і спілкування між ними. У результаті засуджені не просто здобувають нові знання, але й збагачують досвід колективної діяльності, вступають у нову взаємодію з навколишньою дійсністю.

Принагідно зауважимо на тому, що поряд із загальноосвітнім навчанням одним із ключових моментів у процесі виправлення і ресоціалізації засуджених також виступає їх професійна підготовка. Так, виконуючи завдання з виправлення і ресоціалізації засуджених, професійно-технічне навчання одночасно вирішує і загальні завдання, що стоять перед цією системою освіти. Як ми вже зазначали, воно задовольняє потреби виробництва установ виконання покарань у кваліфікованих робітниках, сприяє підвищенню ефективності праці та поліпшенню якості продукції, що виробляється на підприємствах колоній, уможлиблює отримання народним господарством після звільнення засуджених з установ виконання покарань необхідних кадрів, підготовлених в системі профтехосвіти, що мають певний виробничий досвід.

Дійсно, професійно-технічне навчання засуджених в установах виконання покарань здійснюється для сприяння розвитку особи, з метою її виправлення і ресоціалізації. Крім цього, воно дає систему знань, навичок і

умінь в галузі тієї чи іншої спеціальності, яка знадобиться тому чи іншому засудженому після звільнення. Проте, нерідко відбувається так, що засоби, які виділяються на професійне навчання засуджених, виявляються витраченими марно, оскільки більшість професійних училищ виправних установ орієнтовано на підготовку фахівців для роботи безпосередньо в установах виконання покарань, і отримана в цій установі спеціальність може не стати в нагоді засудженим у подальшому житті після відбуття покарання.

Будучи членом міжнародного співтовариства і спрямувавши курс на гуманізацію умов виконання та відбування покарання, Україна активно вивчає досвід іноземних держав з питання організації навчання осіб, засуджених до позбавлення волі. Отже, в рамках нашої статті уявляється важливим висвітлити деякі положення пенітенціарного законодавства зарубіжних країн щодо порядку та організації освіти засуджених до позбавлення волі з метою визначення позитивного досвіду та впровадження його у чинне законодавство України.

Треба зазначити, що протягом останніх декількох десятиріч в країнах Західної Європи та в Америці ув'язненим надається можливість отримати професію за місцем відбування покарання. Так, у 1989 р. в Ірландії була організована Європейська асоціація освіти в тюрмах (ЕРЕА), до складу якої входять більш ніж 35 країн. У Німеччині активно практикується навчання ув'язнених навичкам програмування, роботи з персональним комп'ютером, надається можливість оволодіти іноземною мовою, основами якої-небудь професії. У США в деяких тюрмах ув'язнені можуть навчатися за програмою коледжу або отримати вищу освіту за допомогою використання мобільних систем і сучасних інформаційних технологій.

Досить цікавим видається досвід Австрії, де найбільшу значущість в освітньому процесі засуджених має проект «Теленавчання», який стартував ще у 2000 році. Участь у ньому припускає отримання освіти дистанційним методом. У рамках цього проекту застосовуються найсучасніші педагогічні форми і методи навчання, завдяки яким засуджені за допомогою комп'ютерів та мережі Internet підтримують зв'язки із зовнішнім світом, що, у свою чергу, сприяє їх ресоціалізації.

У швейцарському кримінальному праві оперують такою категорією засуджених, як «особи молодіжного віку», до яких відносять злочинців, які вчинили злочини у віці від 18 до 25 років. До таких осіб, поряд з примусовими заходами, можливо додатково застосувати особливий виправний захід – виправно-трудове виховання. Постанова про застосування цього заходу приймається судом у випадку, якщо у молодій повнолітньої особи існує потреба у подальшому формуванні особистості, особливе бажання професійного розвитку і соціалізації. При цьому, захід виправно-трудового виховання призначається не в комбінації з призначенням покарання у виді позбавлення волі, а замість нього¹.

¹ Гуренко М. М. Теоретико-правові проблеми гарантій прав і свобод людини і громадянина: монографія. Київ : НАВСУ, 2001. С. 74-78.

Далі зазначимо, що у тюрмах Фінляндії існує можливість надання різнобічної професійно-технічної та загальної освіти. Так, близько 10 % ув'язнених щодня проходять навчання. Засудженим у Фінляндії законодавчо надане право вибору – праця або навчання у робочий час¹. З цього приводу О. І. Богатирьова принагідно зазначає, що основною метою освіти у цій країні є отримання або поліпшення професійно-технічних навичок. Будівництво, управління автоматизованими механізмами, ремесла та індустріальне мистецтво – найбільш популярні сфери професійного навчання. Загальну освіту у Фінляндії, як і у багатьох країнах світу, у тому числі і в Україні, засуджені отримують безоплатно². Більше того, за отримання освіти ув'язнені у Фінляндії отримують суму, еквівалентну пачці цигарок, а ті, хто не працює, не вчиться чи не зайнятий в інших видах діяльності – отримують половину цієї суми. Це, свого роду, один зі стимулів для осіб, які позбавлені волі.

Розглянута кримінально-виконавча система має багато загального з вітчизняною системою, проте законодавством Фінляндії передбачена більша кількість заходів, орієнтованих на виправлення засуджених та підготовку їх до життя на волі. Достоїнством цієї системи є використання різних програм зайнятості, що допомагають ув'язненим у місцях відбування покарання та на волі. Крім того, при відсутності необхідної літератури у тюремній бібліотеці, ув'язнені мають можливість придбати книги в освітніх установах або громадських бібліотеках³.

В Італії отримання освіти для ув'язнених так само як і робота вважається пільгою, тому що у цій державі ув'язнені не перевиховуються, а відбувають призначене судом покарання, що не передбачає можливості заробляти гроші для поліпшення свого добробуту⁴.

У кримінально-виконавчих установах Федеративної Республіки Німеччини (ФРН), так само як і в українських, серед основних засобів, які сприяють виправленню і ресоціалізації засуджених, є загальноосвітнє та професійне навчання. Разом із тим, існують і деякі розбіжності. Так, зокрема, у землі Північний Рейн-Вестфалія є спеціальна тюрма-розподільник, яка є одночасно діагностичним центром. Тому всі повнолітні, які мають громадянство ФРН, засуджені до позбавлення волі на строк більше двох років, після набрання вироком законної сили направляються до цієї тюрми, де працює спеціальна комісія, яка упродовж шести тижнів проводить всебічну та ретельну діагностику особистості кожного із засуджених і визначає, які ресоціалізаційні заходи є для нього найбільш оптимальними. Кримінально-виконавчий кодекс ФРН зобов'язує засуджених, які не закінчили основну школу, відвідувати відповідні заняття у спеціальній школі. Також засуджений має право відвідувати у робочий час заняття, курси

¹ Гусева С. И. Пенитенциарная система Финляндии. Человек: преступление и наказание. 2009. № 1. С. 182.

² Богатирьова О. І. Навчання засуджених у Фінляндії. Сучасне та майбутнє в тенденціях підготовки студентів ВНЗ : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 3 червня 2010 р.). Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2010. С. 167.

³ Там само. С. 168.

⁴ Леонов А. Пенитенциарная система Италии. Преступление и наказание. 1995. № 10. С. 37.

підвищення кваліфікації, навчатися заочно і брати участь в інших освітніх заходах¹.

У Швеції створені всі необхідні умови для доступу засуджених до освіти, зокрема, успішно діє програма індивідуального підходу. Так, для ув'язненого розробляється індивідуальна програма навчання з урахуванням його певних потреб, яка може продовжуватися після того, як ув'язнений звільниться. За виконанням програми спостерігає спеціальний співробітник. Треба сказати, що реалізація програми індивідуальної освіти проходить успішно².

У США накопичено великий досвід професійно-технічного навчання засуджених, зокрема, їм іноді дозволяється залишати тюрму для отримання освіти чи роботи. Наприкінці ХІХ ст. у даній країні з'явилася так звана індустріальна пенітенціарна модель, що реалізовує ряд засобів виправлення злочинців, серед яких важливе місце займає професійне навчання. Останніми роками в США широко використовуються приватні контракти на організацію тюрем. Перша приватна виправна установа була організована в Пенсільванії у 1975 році (це була школа для неповнолітніх злочинців на 20 місць). У пенітенціарних установах середнього і низького ступеня охорони всіляко заохочується прагнення до оволодіння професійними навичками. Усім засудженим, які навчаються в центрах професійної підготовки, протягом всього терміну навчання виплачується стипендія³.

Таким чином, у багатьох країнах світу здійснюються зусилля для удосконалення режиму позбавлення волі, його основних засобів, у тому числі й загальноосвітнього та професійно-технічного навчання, а також забезпечення його позитивного впливу на ув'язнених.

Зауважимо, що нова концепція професійно-технічної освіти засуджених передбачає створення загальноосвітньої бази підготовки і розширення профілю спеціальної підготовки, що допоможе розвитку здібностей та постійному оновленню знань. Так, метою безперервного професійно-технічного навчання засуджених є удосконалення зв'язків між системою підготовки кадрів та виробництвом з тим, щоб засудженим, які здобувають професії у виправних установах, було гарантовано працевлаштування після звільнення з місць позбавлення волі. У широкому значенні система безперервного навчання є єдністю основної підготовки й перепідготовки, загальної та професійної освіти, навчання і виробництва. Така єдність припускає впровадження праці в сферу початкової професійної підготовки шляхом створення навчальних центрів при виправних установах, які здійснюють підготовку кваліфікованих робітників різного рівня. Зокрема, на думку деяких вчених, навчальні центри можуть створюватися на базі діючих в кожній виправній установі професійних училищ або їх філій, оскільки вони

¹ Греков М. Л. Тюремные системы: состояние, перспективы: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Краснодар, 2000. С. 69.

² Лисосед О., Степанюк А. Покарання та громадські санкції у діяльності Служби тюрем і пробації Швеції. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 4 (35). С. 108.

³ Шленская Н. Пенитенциарная система США. *Отечественные записки*. 2008. № 2. С. 289.

мають необхідне навчально-методичне і технічне оснащення і професійно підготовлені педагогічні кадри¹.

Професійне навчання засуджених проводиться серед тих, хто не має професії, або з метою оволодіння суміжною професією, чи підвищення виробничої кваліфікації. Відповідно до чинного законодавства, професійно-технічна освіта здійснюється у рамках освітніх програм встановленого зразка. Навчання професії здійснюється за загальними освітніми стандартами і програмами, адаптованими до умов позбавлення волі з урахуванням специфіки тих, хто навчається, вимог режиму та розпорядку дня. Дана форма підготовки робітничих кадрів є найбільш фундаментальною, що надає можливість засудженим після звільнення більш успішно адаптуватися в умовах волі та ринкових відносин.

Зазначимо, що в установах виконання покарань здійснюється два види професійного навчання засуджених:

- а) навчання у професійно-технічних центрах;
- б) навчання на виробництві установи.

Професійно-технічні центри є державними професійно-технічними навчальними закладами першого або другого атестаційного рівня, що здійснюють первинну професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації робітників із числа осіб, засуджених до позбавлення волі. Головним завданням центрів є забезпечення реалізації права засуджених на здобуття професії відповідно до їх покликання, інтересів та здібностей з метою поліпшення їх адаптації після звільнення з місць позбавлення волі, а також задоволення потреб установи виконання покарань і ринку праці у кваліфікованих робітничих кадрах.

У виправних установах для засуджених, які не мають робітничої професії, за якою вони можуть бути працевлаштовані у даній колонії, надається можливість підготовки на курсах професійного навчання робітників на виробництві.

Як ми вже зазначали, професійна підготовка засуджених в установах виконання покарань проводиться насамперед з метою забезпечення потреб цих установ та підприємств у кваліфікованих робітничих кадрах, а також соціальної адаптації засуджених як одного з важливих аспектів їх підготовки до звільнення та надання можливості працевлаштування за отриманою професією на волі. Потреби у таких робітниках повинні визначатися також з урахуванням потреб регіону з використанням ресурсів державної служби зайнятості.

Організується професійне навчання засуджених безпосередньо на виробництві установи виконання покарань, а також у школах при ній. Основними формами професійного навчання на виробництві є: індивідуальне, бригадне і курсове навчання. Для вивчення обов'язкових курсів спеціальних, загальнотехнічних та інших дисциплін однієї чи

¹ Тюгаева Н. А. Образовательные программы исправления осужденных : монография. Рязань : Ин-т права и экономики МВД России, 1997. 114 С. 83.

споріднених спеціальностей засуджені, яких навчають бригадним або індивідуальним методом, поєднуються у навчальні групи.

Організація професійно-технічного навчання засуджених має свої особливості залежно від рівня безпеки виправної колонії. Так, у виправних колоніях максимального рівня безпеки для засуджених, які відбувають довічне позбавлення волі, професійно-технічні училища не створюються. Засуджені, які тримаються у них, отримують професійну підготовку у процесі трудової діяльності безпосередньо на виробництві у формі індивідуального чи бригадного навчання.

Принагідно зауважимо, що на даний час актуальним напрямом професійної освіти є перспектива впровадження спеціальних програм професійного навчання для засуджених неповнолітніх. Проте, це питання потребує окремого наукового вивчення та вироблення практичних рекомендацій.

Так, якщо говорити про підлітків з низьким рівнем інтелектуального розвитку, які навчаються, як правило, у допоміжних класах, то хіба можна сподіватися, що вони успішно опанують професією, наприклад, автослюсаря? А що робити з підлітками, які не мають базової середньої освіти?

На наш погляд, вихід із цієї проблеми вбачається у розробці спеціальних програм надання професійних навичок, які не потребують тривалого навчання та вивчення складних (для вищезазначеної категорії дітей) професійних дисциплін. Потреби у таких робітниках повинні визначатися у першу чергу потребами регіону з використанням ресурсів державної служби зайнятості.

Зазначимо, що у цілому щодо організації професійно-технічного навчання засуджених в установах виконання покарань України на сьогодні пріоритетним напрямом залишається подальший розвиток мережі професійно-технічних навчальних закладів.

Отже, можна констатувати, що модернізація освіти залишається важливою компонентою сучасної політики України. Змінюються зміст та ідеологія освіти, змінюються й освітні технології. Вирішення цих завдань неможливе поза межами процесу інформатизації освіти. Тому інформаційно-комунікаційні технології стають сьогодні невід'ємною частиною єдиної системи освіти країни, яка має забезпечити вільний і оперативний доступ до якісних освітніх ресурсів. Підтвердженням цього є те, що змінами до КВК України засудженим дозволено користуватись мережею Інтернет.

Висновки. Проведені дослідження та анкетування засуджених дають підстави охарактеризувати стан організації професійної підготовки засуджених в установах та навчальних закладах на даний час як позитивний. Проте, на нашу думку, необхідно вирішити питання щодо створення умов і запровадження дистанційного навчання засуджених як частини їх професійного навчання. У зв'язку з цим, необхідно суттєво підсилювати освітній компонент роботи установ виконання покарань, адже позбавлення волі – це не тільки примусове покарання, його можна і потрібно використовувати для навчання та ресоціалізації засудженого, адаптації до

нових умов життя. Особливо це актуально для розвитку молодого покоління, яке ще не звикло до праці та має споживацькі інтереси. Таким чином, загальноосвітнє та професійно-технічне навчання виступає у якості пріоритетних засобів виправлення, що сприяють позитивній самореалізації особи, правильному сприйняттю дійсності, подальшій ресоціалізації та соціальній реабілітації засудженого.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022

Dmytro Yu. KONDRATOV,

Ph.D. in Law, Associate Professor

(Kharkiv Regional Military Administration)

Kostiantyn Ye. SHEVELEV,

Ph.D. in Law

(Kharkov National University of Internal Affairs)

GENERAL EDUCATION AND VOCATIONAL-TECHNICAL TRAINING AS A MEANS OF CORRECTION AND RESOCIALIZATION OF CONVICTED PRISONERS

The article examines general education and vocational training as means of correction and resocialization of persons sentenced to imprisonment. Some provisions of the penitentiary legislation of foreign countries regarding the order and organization of providing education to those sentenced to deprivation of liberty with the aim of identifying positive experience and introducing it into the current legislation of Ukraine are given. It is noted that, in general, the further development of the network of vocational educational institutions remains a priority in relation to the organization of vocational training of convicts in the penal institutions of Ukraine. The authors state that the modernization of education remains an important component of the modern policy of Ukraine.

Key words: *convicts, penal institutions, education, general education, vocational training, corrections, resocialization*